

MONITORING INVAZNÍCH DRUHŮ ROSTLIN

v lokálním biokoridoru LBK 4 Přerov-Hvězdárna a blízkém okolí
(botanická sezóna 2025)

Realizace

NAŠE SPOLEČNÁ KRAJINA z.s.

Mgr. Michal Zedek a Mgr. Petr Rejzek

www.koroptvicky.cz // info@koroptvicky.cz

Monitoring finančně podpořilo Statutární město Přerov a Olomoucký kraj v rámci projektu
Zvýšení biodiverzity v lokalitě Přerov-Hvězdárna, 7. etapa.

ÚVOD

Náš spolek realizuje v letech 2019-2028 projekt Zvýšení biodiverzity v lokalitě Přerov-Hvězdárna. Vytváříme zde nové krajinné prvky zahrnující sečené travino-bylinné plochy, výsadby keřů a stromů. Postupně tak vzniká funkční biokoridor LBK 4, který je součástí ÚSES města Přerova. Zároveň některé plochy ponecháváme řízené sukcesi. Biokoridor v současnosti nabízí vítanou příležitost k úkrytu, získání potravy a rozmnožování pro řadu druhů živočichů, včetně křížáka pruhovaného, kudlanky nábožné, babočky bodlákové, ještěrky obecné, pěnice pokřovní nebo koroptve polní. V blízkém okolí, ale už i přímo uvnitř nových biotopů, se ovšem vyskytují invazní druhy bylin a dřevin, které představují ohrožení pro původní biodiverzitu. Proto jsme se rozhodli pro jejich monitoring, který bude zohledněn v dalším managementu lokality.

POPIS LOKALITY

Zájmová lokalita v podobě vznikajícího biokoridoru se nachází při východním okraji města Přerova, prochází kolem ulice Hvězdárna a jako stezka v krajině propojuje místní části Kozlovice a Újezdec. V nejvyšším bodě dosahuje nadmořské výšky 249 metrů. V těsné blízkosti se nachází objekt přerovské hvězdárny nebo bývalá pozorovatelná civilní obrany z předválečného období. Převládající typ krajiny je zemědělská s intenzivním hospodařením se všemi negativními jevy (větrná a vodní eroze, prašnost a vysušování krajiny, používání chemických prostředků, snižování biodiverzity, narušení vztahu člověk-krajina).

MANAGEMENT

Péče o biokoridor Hvězdárna spočívá především v mozaikovitě seči travino-bylinného porostu. Seče se ručně kosou i strojově bubnovou sekačkou. Jednotlivé části biokoridoru jsou sečeny v různých termínech, aby měli živočichové vždy k dispozici neposečenou plochu a aby se dala rostlinám příležitost k vysemenění. Některé plochy byly v prvních letech ponechány samovolné sukcesi. V posledních dvou sezónách sečeme také v těchto plochách. Četnost seče a prořezávání náletů přizpůsobujeme mimo jiné také výskytu invazních a expanzivních druhů rostlin.

METODA MONITORINGU

Lokalita a blízké okolí byly procházeny našimi ekology a výskyt invazních i expanzivních rostlin byl zaznamenáván do aplikace iNaturalist, jejíž data využívá AOPK ČR v rámci Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP). Vždy bylo důležité určit druh rostliny, lokalizovat výskyt a odhadnout množství rostlin nebo velikost porostu (plochu).

VÝSLEDKY

Javor jasanolistý (*Acer negundo*, invazní druh) se v biokoridoru Hvězdárna vyskytuje v plochách, které byly první 4 roky ponechány samovolnému vývoji (sukcesi). Celkem byl nalezen na čtyřech takových plochách společně s dalšími druhy dřevin (např. bez černý, javor klen, javor mléč, lípa srdčitá), které se zde samovolně rozšířily. Z těchto spontánně vzniklých porostů cíleným výřezem odstraňujeme jedince javoru jasanolistého a současně vyřezáváme jedince dalších druhů tak, aby se snížilo zapojení keřového porostu s cílem vytvořit keřový pás s hojným zastoupením prosluněných ploch. Javor jasanolistý se v

blízkém okolí biokoridoru Hvězdárna vyskytuje v doprovodné liniové vegetaci podél nedaleké cesty. Ve městě Přerov se vyskytuje na několika místech jako výsledek výsadby městské zeleně.

Klejicha hedvábná (*Asclepias syriaca*, invazní druh) se v biokoridoru hvězdárna vyskytuje na jediném místě při severním okraji jedné z oplocenek. Vzhledem k včasnému zachycení výskytu těchto několika jedinců a pravidelnému sečení se ji zde podaří potlačit. Podél panelové polní cesty vedoucí vedle biokoridoru Hvězdárna roste na dvou místech v počtu několika desítek jedinců. Navzdory sečení okraje cesty technickými službami a intenzivnímu zemědělskému hospodaření na přilehlém poli zde rostliny klejichy prospívají a rozrůstají se dále.

Slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*, invazní druh) se přímo v biokoridoru Hvězdárna nevyskytuje, ale v jeho blízkém okolí roste na dvou místech. Vyskytuje se rozptýleně v silničním příkopu podél hlavní cesty z Přerova ve směru na Bystřici pod Hostýnem. V poli u této silnice se nachází bývalá pozorovatelná civilní obrany, kolem které vytvořil topinambur hustý zapojený porost. Zavlečení druhu do volné krajiny je možné i z blízkých zahrad, protože bývá pěstován na záhonech pro hlízy se zajímavými nutričními vlastnostmi.

Zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*, invazní druh) se přímo v biokoridoru Hvězdárna nevyskytuje. V blízkém okolí roste na neudržované ploše mezi polem a zástavbou rodinných domů. Bližší informace k jednotlivým pozorováním naleznete kliknutím na název rostliny v úvodu odstavce. Pro léčení se obecně doporučuje sbírat zlatobýl obecný (*Solidago virgaurea*), který je tradičně používán pro podporu močových cest a ledvin. Zlatobýl obecný má silnější desinfekční a močopudné účinky, pomáhá při rozpouštění kamenů, tlumí krvácení v trávicím traktu a podporuje látkovou výměnu. Zlatobýl kanadský je známý svými antialergickými, expektoračními (uvolňující hlen) a antioxidačními účinky, ale jeho použití v lidovém léčitelství je méně rozšířené než u původního druhu.

Trtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*, expanzivní druh) se v biokoridoru Hvězdárna vyskytuje na čtyřech místech. Jedná se vždy o menší plochu o rozměrech do 4x4 m. V těchto místech cíleně zvyšujeme intenzitu sečení tak, abychom omezili její rozšiřování a do budoucna její růst potlačili. V blízkém okolí biokoridoru Hvězdárna se vyskytuje na neudržované ploše mezi polem a zástavbou rodinných domů, kde vytváří hustý porost o rozměrech přibližně 10x50 m. K jejímu šíření ve volné krajině napomáhají také zahrady, kde je běžně pěstována společně s dalšími okrasnými trávami, např. na zahradách rodinných domů v ulici Hvězdárna.

DOPORUČENÍ

Pro podporu biodiverzity a její ochranu je nutný **další monitoring** invazních a expanzivních druhů rostlin v zájmové lokalitě i nejbližším okolí. Na spravovaných a zdrojových plochách je žádoucí provádět **každoroční likvidaci** invazních rostlin vyřezáváním (javor jasanolistý), častějším sečením porostů (slunečnice topinambur, zlatobýl kanadský), odstraňováním jednotlivých rostlin (klejicha hedvábná) i přisevem a udržováním travinného poloparazita kokrhele luštince (trtina křovištní). Z důvodu prevence je vhodné také dělat osvětu mezi místními obyvateli a zahrádkáři ohledně rizik pěstování některých druhů rostlin v zahradách.

ZÁVĚR

Do mapování invazních druhů rostlin a živočichů se může zapojit široká veřejnost na celém území České republiky. Jednou z možností je mapování výskytu invazních druhů rostlin a živočichů v rámci akce Biosmršť. Letos na jaře proběhl již čtvrtý ročník tohoto krátkého intenzivního monitoringu. Účastníci akce v průběhu prodlouženého víkendu v květnu zaznamenávají výskyt druhů do aplikace iNaturalist, jejíž nespornou výhodou je automatická nabídka názvu druhu podle nahrané fotografie. Dalším vhodným způsobem, jak zaznamenat výskyt invazního druhu je aplikace BioLog. Data z obou aplikací jsou ukládána do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP), která je oficiálním nástrojem ke shromažďování a zveřejňování dat o výskytu druhů na území České republiky. NDOP spadá pod Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR.

INFORMAČNÍ ZDROJE

<https://aopk.gov.cz/>

<https://www.inaturalist.org/>

<https://www.biolib.cz/>

<https://www.koroptvicky.cz/>

PŘÍLOHY

1. Situační výkres (zdroj: <https://mapy.com/> - upraveno)
2. Fotodokumentace (zdroj: NSK 2025)

SITUAČNÍ VÝKRES

Výskyt invazních rostlin

- 1-2 javor jasanolistý
- 3-5 klejicha hedvábná
- 6-7 slunečnice topinambur
- 8 zlatobýl kanadský
- 9 třtina křovištní

FOTODOKUMENTACE

Kosení v biokoridoru

Javor jasanolistý

Klejicha hedvábná

Slunečnice topinambur

Zlatobýl kanadský

Třtina křovištní